

فصلنامه تخصصی اخلاق پژوهی

سال اول • شماره اول • بهار ۱۳۹۶

Quarterly Journal of Moral Studies

Vol.1, N. 1, Spring 2017

نقد و بررسی دیدگاه محقق اصفهانی در باب قضایا و ارزش‌های اخلاقی

محمدعلی مبینی* | حمیده شریفی**

چکیده

شیخ محمدحسین اصفهانی - اندیشور اصولی شیعی - با استناد به سخنان حکیمان مسلمان تلاش کرده است تا تصویری عقلایی از نظریه مشهور بودن قضایای اخلاقی ارائه کرده و طرحی نو در افکند. بنا به دیدگاه او، خوبی و بدی اخلاقی به معنای «استحقاق مدح و ذم» است؛ زیرا در مرحله معنائشناسی آنچه از ارزش اخلاقی اراده می‌شود، همین بُعد تحسین‌پذیری و تقبیح‌پذیری است. در تبیین وجودشناختی محقق اصفهانی از حُسن و قبیح اخلاقی دو عنصر مهم وجود دارد: یکی، تحسین و تقبیح عقلی و دیگری، نگاه ابزاری به این تحسین و تقبیح، به این معنا که تحسین و تقبیح عقلی به این دلیل است که افعال اخلاقی راهی برای حفظ نظام اجتماعی و جلب مصلحت‌ها و دفع مفسده‌ها به‌شمار می‌آیند. در این مقاله پس از طرح و تحلیل جانمایی نظریه و ادعای محقق اصفهانی و واکاوی لوازم آن، به نقد این دیدگاه پرداخته شده است.

کلیدواژه‌ها

ارزش، حسن، قبیح، اخلاق، مشهورات، قضایای اخلاقی، محقق اصفهانی.

* استادیار پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی | ma.mobini@isca.ac.ir

** دانش‌آموخته کارشناسی ارشد فلسفه اسلامی - مؤسسه آموزش عالی حوزوی معصومیه | baran3935@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۰۷/۲۵ ♦ تاریخ تأیید: ۱۳۹۵/۰۹/۲۰